

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

Заклад вищої освіти	Комунальний заклад "Харківська гуманітарно-педагогічна академія" Харківської обласної ради
Освітня програма	29166 Українська мова та література
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Спеціальність	035 Філологія

Цей експертний висновок складений за результатами розгляду галузевою експертною радою (ГЕР) акредитаційної справи. Розгляд справи ГЕР є частиною акредитаційної процедури Національного агентства і здійснюється на основі поданих закладом відомостей про самооцінювання освітньої програми, а також звіту експертної групи про результати акредитаційної експертизи.

Детальніше про мету і порядок проведення акредитації можна дізнатися на вебсайті Національного агентства – <https://naqa.gov.ua/>

Використані скорочення:

ID - ідентифікатор

ВСП - відокремлений структурний підрозділ

ГЕР - галузева експертна рада

ЄДЕБО - Єдина державна електронна база з питань освіти

ЄКТС - Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система

ЗВО - заклад вищої освіти

ОП - освітня програма

ЕКСПЕРТНИЙ ВИСНОВОК

галузевої експертної ради щодо можливості акредитації освітньої програми

06.04.2021 р.

Справа № 0067/АС-21

Галузева експертна рада Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти з галузі знань 03 "Гуманітарні науки" у складі:

Ігор Лиман – головуючий,
Шабанова Юлія Олександрівна,
Снитко Олена Степанівна,
Серебрянська Ірина Миколаївна,
Попович Василь Михайлович,
Півненко Володимир Юрійович,
Олена Колесник,
Мойсієнко Віктор Михайлович,
Луцак Світлана Миколаївна,
Єсипенко Надія Григорівна,
Дейнеко Іван Андрійович,
Гуз Анатолій Михайлович,
Виткалов Сергій Володимирович,
Олена Александрова,

за участі запрошених осіб:

Крехно Тетяна Іванівна – гарант ОП,

розглянула на своєму засіданні матеріали акредитаційної справи щодо акредитації освітньої програми:

Назва ЗВО	Комунальний заклад "Харківська гуманітарно-педагогічна академія" Харківської обласної ради
Назва ВСП ЗВО	<i>не застосовується</i>
ID освітньої програми в ЄДЕБО	29166
Назва ОП	Українська мова та література
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація (за наявності)	035.01 українська мова та література
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Вид освітньої програми	Освітньо-професійна

За результатами розгляду акредитаційної справи галузева експертна рада

РЕКОМЕНДУЄ

ухвалити рішення про акредитацію.

За – 14, Проти – 0

1. Наявність або відсутність підстав для відмови в акредитації, не пов'язаних із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

На думку ГЕР

☒ підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми, або для призначення повторної акредитаційної експертизи, відсутні

☐ наявні підстави для відмови в акредитації, не пов'язані із відповідністю Критеріям оцінювання якості освітньої програми

☐ наявні підстави для призначення повторної акредитаційної експертизи

2. Обґрунтування ГЕР

У цьому розділі ГЕР надає власну оцінку відповідності освітньої програми, базуючись на змісті звіту експертної групи та інших матеріалах акредитаційної справи.

Заповнення полів «Обґрунтування» є обов'язковим, якщо ГЕР змінює рівень відповідності, визначений експертною групою, або підтверджує рівень відповідності А, Е чи F. У цих випадках необхідно заповнити обґрунтування не менше як за одним підкритерієм у межах відповідного критерію.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

1.1 Освітня програма має чітко сформульовані цілі, які відповідають місії та стратегії закладу вищої освіти

Місія академії, зафіксована в «Стратегії розвитку...», та мета ОП є чітко сформульованими й були підтверджені під час спілкування ЕГ з фокус-групами (адміністрацією, НПП, роботодавцями). В їхній основі - сформовані компетенції фахівців та їхня конкурентоспроможність. Цілі ОП відповідають місії та стратегії ЗВО.

1.2 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням позицій та потреб заінтересованих сторін

Співпраця із заінтересованими особами та вивчення їхніх потреб, як було з'ясовано ЕГ, за ОП дійсно відбувається. Це засвідчено спілкуванням зі стекхолдерами й наданими аналітичними довідками про проведені опитування серед здобувачів вищої освіти та роботодавців, листами-подяками, угодами про співпрацю тощо. У результаті аналізу документів експерти дійшли висновку про те, що «зміст анкет сконцентрований навколо питань академічної доброчесності, оцінки та якості навчання, задоволення здобувачами методами навчання і викладання», «предметом обговорення були питання рівня професійної підготовки здобувачів; формування компетентностей, необхідних для ефективної роботи; знань, умінь і навичок, необхідних для формування фахівця».

1.3 Цілі освітньої програми та програмні результати навчання визначаються з урахуванням тенденцій розвитку спеціальності, ринку праці, галузевого та регіонального контексту, а також досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних освітніх програм

Зміст ОП загалом відповідає тенденціям розвитку спеціальності. Блок обов'язкових компонентів містить ОК, у яких українське мовознавство та літературний процес вивчаються в діахронії. Перелік вибіркового ОК орієнтований на опанування передусім сучасних тенденцій розвитку науки.

1.4 Освітня програма дає можливість досягти результатів навчання, визначених стандартом вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти (за наявності).

За відсутності затвердженого стандарту вищої освіти за відповідною спеціальністю та рівнем вищої освіти програмні результати навчання мають відповідати вимогам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня

У результаті аналізу матеріалів з ОП та врахування думок здобувачів, виявлених під час бесід із ЕГ, робимо висновки про те, що загалом освітня програма надає можливості досягти визначених результатів навчання. Водночас варто

рекомендувати закладу освіти звернути увагу на слушні побажання експертної групи щодо розширення можливостей проходження літньої педагогічної практики в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку під час карантинних обмежень із урахуванням наявних угод, укладених із СЗОШ, а також можливостей online-співпраці і висловлених готовності директорів шкіл співпрацювати з Академією.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень Е

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

2.1 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти та відповідного стандарту вищої освіти (за наявності)

Вивчення структури та змісту освітньої програми, її окремих освітніх компонентів дає підстави стверджувати, що її обсяг відповідає вимогам законодавства щодо навчального навантаження для відповідного рівня вищої освіти (240 кредитів ЄКТС, що відповідає ст. 5 ЗУ «Про вищу освіту»). Обсяг ОК здебільшого становить 3–4 кредити ECTS (крім ОК 16, ОК 18 – 6 кредитів, ОК22, ОК23 – 7 кредитів, ОК 24, ОК27, ОК28 – 10 кредитів) і зумовлений їхнім змістом. На тезу експертної групи про відсутню реалізацію вільного вибору студентів заклад освіти у своїх "Відповідях" надав такі пояснення: "Академія забезпечує вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених освітньою програмою та навчальним планом в обсязі, що становить не менше як 25 % загальної кількості ЄКТС", додаючи, що "можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії за ОП-2017, 2018 була реалізована, вибір ОК здобувачами освіти був здійснений, що засвідчено в індивідуальних планах студентів та журналах академічних груп, скановані копії яких були надіслані на запит ЕГ". Щодо курсу "Основи журналістики", який був уведений як вибірковий відповідно до побажань здобувачів освіти на 2020–2021 рік, на нашу думку, він засвідчує забезпечення права здобувачів освіти брати участь у формуванні індивідуального плану. Загалом факт нереалізованого запиту двох осіб на вивчення вказаної дисципліни, на який звертає увагу ЕГ, не суперечить Положенню про освітній процес, де зазначено, що група формується за умови обрання ОК 25% здобувачів освіти академічної групи. Враховуючи наведені вище пояснення Академії й те, що в закладі вищої освіти дійсно відбуваються позитивні динамічні процеси щодо забезпечення права вибору студентами протягом 2017-2020 рр., а також позитивні результати опитувань здобувачів освіти про надання їм права вибору (100%-відсоткове підтвердження) та висновки щодо інших підкритеріїв, поданих нижче, вважаємо, що рівень відповідності за критерієм 2 можна підвищити до оцінки В.

2.2 Зміст освітньої програми має чітку структуру; освітні компоненти, включені до освітньої програми, становлять логічну взаємопов'язану систему та в сукупності дають можливість досягти заявлених цілей та програмних результатів навчання

Зміст ОП має чітку структуру: ОК розподілені за семестрами; циклами загальної та професійної підготовки; обов'язковими та вибірковими компонентами. ОК складають взаємопов'язану систему, що відображено в структурно-логічній схемі ОП. У сукупності ОК спрямовані на досягнення як мети ОП, так і ПРН. ОП містить усі необхідні структурні елементи. Водночас спостерігаємо деякий дисбаланс опанування мовознавчих і літературознавчих ОК, зокрема в 7 і 8 семестрах не передбачено ОК літературознавчого спрямування. Погоджуємося також з експертною групою, що «Історію української літератури» краще вивчати в контексті світового літературного процесу, на що варто звернути увагу в майбутньому. Рекомендуємо також дослухатися до пропозицій стейкхолдерів щодо введення до освітньої програми ОК «Розвиток критичного мислення» та спецкурсу зі шкільного документознавства.

2.3 Зміст освітньої програми відповідає предметній області визначеної для неї спеціальності (спеціальностям, якщо освітня програма є міждисциплінарною)

Зміст ОП відповідає спеціальності 035 Філологія, що підтверджено нормативними ОК мовознавчого (ОК8–14, 19–23, 25, 29–32) і літературознавчого циклів (ОК26 – 28, 35). Успішне завершення навчання за ОП передбачає присвоєння професійної кваліфікації «учитель української мови та літератури». Цим зумовлена низка дисциплін психолого-педагогічного (ОК16, 17, 18) та методичного (ОК15, 24) спрямувань і практичної підготовки (ОК42, 43).

2.4 Структура освітньої програми передбачає можливість для формування індивідуальної освітньої траєкторії, зокрема через індивідуальний вибір здобувачами вищої освіти навчальних дисциплін в обсязі, передбаченому законодавством

Структура освітньої програми надає можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії. З 2019 року відбувається активна робота над її удосконаленням: якщо структура ОП-2017 і ОП-2018 не містила опису таких можливостей, то з 2019 року він з'явився; а в ОП-2020 ОК вільного вибору студентів вже розподілені на компоненти циклу загальної (здобувач має можливість обрати 2 ОК по 3 кредити) та професійної підготовки. Із циклу професійної підготовки здобувач може обрати 9 ОК по 3 кредити або блок ОК, обсягом 27 кредитів («Теоретичний і практичний курс іноземної мови з методикою навчання (англійська/німецька/польська)»). Перелік ОК циклу професійної підготовки містить 25 ОК із яких лише 4 літературознавчого спрямування. Порівняно з ОП-2019 у редакції ОП-2020

було збільшено кількість кредитів на вибір ОК циклу професійної підготовки за рахунок зменшення кількості кредитів циклу загальної підготовки з 15 до 6. У 2020 році студентам було запропоновано анкетування щодо оцінки та якості навчання. На питання, пов'язані з можливостями вибору та пропозицій ОК, достатністю кількості дисциплін у базі, 100% опитаних дали позитивну відповідь.

2.5 Освітня програма та навчальний план передбачають практичну підготовку здобувачів вищої освіти, яка дає можливість здобути компетентності, потрібні для подальшої професійної діяльності

Практичну підготовку здобувачів в Академії регулює «Положення про проведення практики». На сторінці кафедри розміщені тексти угод з базами практик (укладені восени 2020 року). Над змістом та обсягом практик постійно працюють, зокрема ОП 2017-2019 рр. було передбачено опанування ПП 18 Практика, обсягом 16 год.; у березні 2020 року в Академії було затверджено Положення щодо розробки навчальних планів, яким обсяг практичної підготовки визначено не менше 30 год. у межах обов'язкової частини бакалаврських програм. ОП-2020 містить 9 практик: «Практика “Вступ до спеціальності”», «Фольклорна практика», «Практика “Музейна комунікація”», «Практика “Виховна робота філолога”», «Діалектологічна практика», «Практика “Пробні уроки в закладах загальної середньої освіти”», «Літня педагогічна практика в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку», «Краєзнавча практика», «Переддипломна практика». На опанування кожного виду практики заплановано 3–4 кредити. Загальний обсяг практичної підготовки – 29 кредитів, а отже, є незначне порушення нормативів, прийнятих в Академії (30 кред.). Роботодавці під час інтерв'ю засвідчили належну практичну підготовку здобувачів вищої освіти, анкетування здобувачів – відсутність глобальних проблем психолого-педагогічного характеру під час проходження практики та усвідомлення важливості практики як невід'ємної складової освіти.

2.6 Освітня програма передбачає набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (softskills), що відповідають заявленим цілям

Зміст ОП-2017 містить перелік соціальних, громадянських компетенцій, якими має бути наділений випускник, що відповідає заявленій меті ОП. Крім того, на формування soft skills спрямована розгалужена система виховної роботи, зокрема заходи, організовані кураторами академічних груп.

2.7 Зміст освітньої програми враховує вимоги відповідного професійного стандарту (за наявності)

Професійний стандарт «Вчителів закладу загальної середньої освіти» був затверджений наказом № 2736 від 23 грудня 2020 року Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (Мінекономіки). ОП-2020 затверджена 26.06.2020 року. Хоча професійний стандарт був затверджений пізніше, ніж редакція ОП-2020, варто відзначити наявну кореляцію загальних компетентностей.

2.8 Обсяг освітньої програми та окремих освітніх компонентів (у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи) відповідає фактичному навантаженню здобувачів, досягненню цілей та програмних результатів навчання

Онлайн-зустрічі зі студентами, представниками студентського самоврядування, а також результати анкетування засвідчують, що здобувачі оцінюють своє навантаження як оптимальне. Обсяг самостійних робіт скорельовано з часом, відведеним на його виконання. Порушень щодо кількості освітніх компонентів і практик на семестр, на рік, щодо обсягу кредитів на рік не виявлено. Однак спостерігаємо невідповідність обсягу ОК «Літня педагогічна практика в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку» (3 кредити) фактичному навантаженню: практика проходить упродовж 4 тижнів, де 3 тижні відводиться на безпосереднє перебування в дитячому закладі та 1 тиждень – на підготовку та оформлення звітної документації.

2.9 Структура освітньої програми та навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти за дуальною формою у разі її здійснення узгоджені із завданнями та особливостями цієї форми здобуття освіти

Підготовка здобувачів за дуальною формою освіти не здійснюється, хоча відповідне Положення було розроблене та затверджене на засіданні Вченої ради 21 жовтня 2020 року (протокол № 4).

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

3.1 Правила прийому на навчання за освітньою програмою є чіткими та зрозумілими, не містять дискримінаційних положень та оприлюднені на офіційному вебсайті закладу вищої освіти

Правила прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Академії розміщені на сайті ЗВО в рубриці «Абітурієнту» (вкладка «Академія»). Процедури, описані в Правилах, є зрозумілими для вступників і не містять дискримінаційних положень.

3.2 Правила прийому на навчання за освітньою програмою враховують особливості самої освітньої програми

Правила прийому на ОП розроблені відповідно до статей 13, 14 ЗУ «Про вищу освіту», Наказу МОН №1274 від 15.10.2020.

3.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, зокрема під час академічної мобільності, що відповідають Конвенції про визнання кваліфікацій з вищої освіти в Європейському регіоні (Лісабон, 1997 р.), є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила визнання результатів навчання, отриманих в інших закладах освіти, висвітлені в 5 розділі «Поновлення та переведення здобувачів вищої освіти» Положення про організацію освітнього процесу. Також в Академії затверджене Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність учасників освітнього процесу. Процедура визнання та перезарахування результатів навчання (Розділ 4) є чіткою й зрозумілою. Досвіду застосування цих Положень та реалізації відповідних можливостей на ОП ще не було.

3.4 Визначено чіткі та зрозумілі правила визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, визначає Положення, затверджене протоколом №1 від 31.08.2020 р. засідання Вченої ради Академії. Практики визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті, на ОП ще не було, хоча під час анкетування 33,3 % здобувачів відзначили, що займаються неформальною освітою.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень Е

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

4.1 Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи

Формами та методами навчання і викладання відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу» визначено денну (очну) на зазначеній ОП. У відомостях про самооцінювання заявлено використання традиційних та інноваційних методів навчання, застосування в сучасних карантинних обмеженнях елементів дистанційної форми навчання (Google Classroom, Zoom та ін.). У процесі спілкування з викладачами відповідної ОП експерти побачили, що враховуючи сучасні реалії, НПП намагаються адаптуватися до змін і відображають ці зміни у змісті та формах навчання. Проте аналіз так званого хмарного середовища Академії у експертів викликав сумніви, оскільки Google диск створений перед початком акредитації у січні 2021 року (попередній ресурс за словами гаранта, завідувача кафедрою та відповідальних працівників, вийшов з ладу у грудні 2020 р.). На сайті кафедри представлені робочі програми та силабуси ОК, з якими можуть вільно ознайомитися здобувачі освіти, що було підтверджено на зустрічах.

4.2 Усім учасникам освітнього процесу своєчасно надається доступна і зрозуміла інформація щодо цілей, змісту та програмних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання в межах окремих освітніх компонентів (у формі силабуса або в інший подібний спосіб)

Офіційний сайт Харківської гуманітарно-педагогічної академії наповнений інформацією щодо організації та змісту освітнього процесу, здобувачі освіти та всі охочі мають можливість ознайомитися. Однак під час спілкування з НПП та адміністративним персоналом ЕГ зробила висновок про відсутність електронної системи документообігу, повноцінного контролю за проведенням занять у системі онлайн. На нашу думку, окреслену експертною групою «відсутність комплексного проведення занять у режимі онлайн» як недолік ОП можна зняти – з огляду на надані Академією пояснення, зокрема у своєму Листі-відгуку ЗВО переконає в ефективності освітнього процесу під час карантинних обмежень: «Освітній процес тривав у синхронному режимі (проведення в реальному часі онлайн-занять зі здобувачами освіти відповідно до розкладу – платформа Zoom) та асинхронному режимі (консультації, підтримка зворотного зв'язку, надання навчальних матеріалів, контрольні заходи – Google Classroom, Viber, Telegram, Google диск, тестування на платформі Всеосвіта, електронна пошта)». Робота була організована відповідно до «Положення про дистанційне навчання» та наказів ректора, що документально засвідчено скріншотами zoom-конференцій, які, як стверджує Академія, на запит ЕГ були надані. До того ж «численні скріншоти онлайн-занять, дистанційних контрольних заходів, захисту курсових проєктів» тощо містяться на сайті кафедри в розділі «Архів новин».

4.3 Заклад вищої освіти забезпечує поєднання навчання і досліджень під час реалізації освітньої програми відповідно до рівня вищої освіти, спеціальності та цілей освітньої програми

Науково-дослідна робота в Академії унормована Положенням про науково-дослідну роботу та Положенням про науково-дослідницьку роботу здобувачів освіти. На сайті бібліотеки розміщено інформацію про наукометричні бази даних Scopus та Web of Science. На зустрічах із фокус-групами ЕГ отримала підтвердження, що викладачі та студенти мають змогу користуватися безкоштовним доступом. Щодо твердження ЕГ: «У процесі опитування фокус-груп з'ясували, що тільки цього року подана перша робота на Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт», також відчувається певна дисгармонія з інформацією, наданою Академією в листі-відповіді на звіт ЕГ. Зокрема ЗВО запевняє у зворотному: «у конкурсах студентських наукових робіт здобувачі освіти беруть участь із 2019 року», наводячи конкретні приклади кількох учасників й спрямовуючи на сайт кафедри, де відповідну інформацію розміщено в розділі «Науково-дослідницька робота здобувачів вищої освіти». Щодо тези ЕГ про унеможливлення реалізації права здобувачів на участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної тощо діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, Академія наводить низку прикладів участі студентів у конференціях, семінарах та інших заходах, зокрема й закордонних, спростовуючи зазначене експертами твердження. Водночас вважаємо, що Академії не завадить активніше популяризувати стипендійні й грантові можливості для студентів. Отже, ГЕР пропонує зняти зазначені експертною групою зауваження і з урахуванням інших обґрунтувань, поданих вище, підвищити критерій 4 до рівня В.

4.4 Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники (далі - викладачі) оновлюють зміст освіти на основі наукових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі

ЗВО періодично здійснює оновлення змісту ОК відповідно до змін у законодавстві та нормативно-правових документах. Відповідні зміни зумовлені введенням в дію нової редакції Українського правопису та реалізації реформи «Нова українська школа». Зустріч з роботодавцями, за словами експертів, засвідчила їхню активну участь у покращенні ОП.

4.5 Навчання, викладання та наукові дослідження пов'язані з інтернаціоналізацією діяльності закладу вищої освіти

Інтернаціоналізація діяльності Академії унормована Статутом ЗВО, Положенням Про відділ міжнародних зв'язків та академічної мобільності. На відповідній зустрічі представник відділу зазначила, що серед НПП та здобувачів освіти ОП проводять консультаційні зустрічі щодо можливостей індивідуальної мобільності та грантових проєктів, але поки немає реалізованих програм. Експерти повідомляють, що колектив кафедри розробив план наукового дослідження «Динаміка етнокультурних концептів Сходу і Заходу», але фінансової підтримки не отримав. Натомість ЗВО в Листі-відповіді інформує про те, що названий грант було отримано й роботу над ним розпочато, що варто розцінювати як перемогу колективу й сильну сторону ОП. Крім того, викладачі та студенти підтвердили, що мають доступ до наукометричних баз даних Scopus та Web of Science через сайт бібліотеки. Також відзначимо, що відділ міжнародних зв'язків та академічної мобільності має Ютуб Канал, де популяризує програму Erasmus та ін.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

5.1 Форми контрольних заходів та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими, зрозумілими, дають можливість встановити досягнення здобувачем вищої освіти результатів навчання для окремого освітнього компонента та/або освітньої програми в цілому, а також оприлюднюються заздалегідь

Форми контролю та критерії оцінювання здобувачів вищої освіти є чіткими та зрозумілими (унормовані Положенням про моніторинг і контроль якості освіти, Положенням про організацію освітнього процесу, Порядком оцінювання здобутих компетентностей студентів відповідно до вимог кредитної трансферно-накопичувальної системи. Опитування НПП та студентів підтверджують рівень володіння інформацією щодо прозорості та чіткості оцінювання різномірних видів завдань.

5.2 Форми атестації здобувачів вищої освіти відповідають вимогам стандарту вищої освіти (за наявності)

Стандарт вищої освіти за спеціальністю затверджений наказом № 869 від 20.06.2019, відповідно до якого для ОП «Українська мова та література» визначено критерії оцінювання, державну атестацію у формі іспиту – українська мова та література з методикою навчання. З усіма вимогами до цього іспиту здобувачів вищої освіти ознайомлюють через сайт кафедри. Процедура проведення унормована Положенням про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної (атестаційної комісії), що був прийнятий у 2020 році.

5.3 Визначено чіткі та зрозумілі правила проведення контрольних заходів, що є доступними для всіх учасників освітнього процесу, які забезпечують об'єктивність екзаменаторів, зокрема охоплюють процедури запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, визначають порядок оскарження

результатів контрольних заходів і їх повторного проходження, та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Правила проведення контрольних заходів у Харківській гуманітарно-педагогічній академії регламентовані Положенням про організацію освітнього процесу, Положенням про моніторинг і контроль якості освіти, Порядком оцінювання здобутих компетентностей студентів відповідно до вимог кредитної трансферно-накопичувальної системи організації освітнього процесу. Інформація, подана у відомостях про самооцінювання, була підтверджена під час спілкування ЕГ із НПП, студентами та адміністративним персоналом. Студенти знають про можливість подавати звернення у скриньку довіри, яка регламентована відповідним Положенням.

5.4 У закладі вищої освіти визначено чіткі та зрозумілі політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, яких послідовно дотримуються всі учасники освітнього процесу під час реалізації освітньої програми. Заклад вищої освіти популяризує академічну доброчесність (насамперед через імплементацію цієї політики у внутрішню культуру якості) та використовує відповідні технологічні рішення як інструменти протидії порушенням академічної доброчесності

Дотримання принципу академічної доброчесності в Академії унормовано Кодексом академічної доброчесності, Положенням про комісію з питань етики та академічної доброчесності, Положенням про порядок перевірки наукових, навчально-методичних та інших робіт на наявність плагіату. Перевірка на наявність плагіату наукових, навчально-методичних та курсових робіт є обов'язковою, що було підтверджено під час спілкування ЕГ з НПП та студентами. Доступ до відповідних систем перевірки є безкоштовним і надається бібліотекою.

Критерій 6. Людські ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

6.1 Академічна та/або професійна кваліфікація викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми, забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання

Професійна кваліфікація викладачів відповідає профілю кафедри української лінгвістики, літератури та методики навчання та ОП «Українська мова та література»: до групи забезпечення ОП входить 1 професор, 1 доктор, 16 кандидатів наук, доцентів, 5 викладачів. Підтримуємо рекомендацію ЕГ щодо потреби посилити увагу до відповідності тематики наукових праць навчальним дисциплінам, які викладаються, а також інтенсифікувати публікаційну роботу у виданнях, що обліковуються наукометричними БД Scopus та Web of Science.

6.2 Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дають можливість забезпечити потрібний рівень їхнього професіоналізму для успішної реалізації освітньої програми

Конкурсний добір викладачів унормовано Порядком проведення конкурсного відбору при заміщенні вакантних посад науково-педагогічних працівників та керівників структурних підрозділів. Вважаємо за потрібне рекомендувати закладу освіти враховувати у процесі конкурсного добору результати рейтингування викладачів, яке передбачене відповідним положенням.

6.3 Заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу

Харківська гуманітарно-педагогічна академія тісно співпрацює з роботодавцями, що задекларовано в Положенні про стейкхолдерів, Положенням про підрозділ щодо сприяння працевлаштуванню та було підтверджено самими роботодавцями на зустрічі з ЕГ. Роботодавці контактують передусім із ректором Академії щодо повідомлення про вакантні місця. У цьому контексті вважаємо, що підрозділу сприяння працевлаштуванню випускників варто посилити свою роботу, налагодити комунікацію зі стейкхолдерами ОП.

6.4 Заклад вищої освіти залучає до аудиторних занять професіоналів-практиків, експертів галузі, представників роботодавців

На основі відомостей про самооцінювання ОП та зустрічей ЕГ з НПП, здобувачами вищої освіти, роботодавцями констатуємо, що заклад вищої освіти залучає роботодавців до організації та реалізації освітнього процесу, зокрема представниками стейкхолдерів були проведені окремі заняття в рамках ОК «Усна народна творчість. Давня література», «Основи редагування текстів різних функціональних стилів» та ін. Для виявлення та аналізу організаційних проблем на сайті кафедри висвітлено (Для роботодавців та партнерів опитування роботодавців, листи-подяки від роботодавців, листи від роботодавців та угоди про співпрацю).

6.5 Заклад вищої освіти сприяє професійному розвитку викладачів через власні програми або у співпраці з іншими організаціями

Процес підвищення професійного розвитку викладачів унормований Програмою сприяння професійному розвитку науково-педагогічних і педагогічних працівників на 2019–2024 р., де зазначено що фінансування заходів здійснюється як за рахунок бюджетних коштів, так і самофінансування працівників. Основними видами професійного розвитку НПП є підвищення кваліфікації, стажування, частково неформальна освіта (Prometheus, Всеосвіта тощо), а також участь у наукових конференціях, семінарах. Було з'ясовано, що фінансову підтримку на закордонні відрядження чи стажування викладачі не отримують.

6.6 Заклад вищої освіти стимулює розвиток викладацької майстерності

Рейтингування викладацького складу унормовано «Положенням про визначення рейтингу діяльності науково-педагогічних, педагогічних працівників за результатами навчально-методичної, наукової, виховної та організаційної робіт». За його результатами викладачі мають змогу отримати додаткове навчальне навантаження (внутрішнє сумісництво) та грошове преміювання.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

7.1 Фінансові та матеріально-технічні ресурси (бібліотека, інша інфраструктура, обладнання тощо), а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми гарантують досягнення визначених освітньою програмою цілей та програмних результатів навчання

Фінансові та матеріально-технічні ресурси ЗВО, а також навчально-методичне забезпечення освітньої програми є достатніми для її реалізації.

7.2 Заклад вищої освіти забезпечує безоплатний доступ викладачів і здобувачів вищої освіти до відповідної інфраструктури та інформаційних ресурсів, потрібних для навчання, викладацької та/або наукової діяльності в межах освітньої програми

Наукові працівники та студенти мають безоплатний доступ до комп'ютерних класів, читальних залів, медпункту, актові зали, спортивних майданчиків тощо. У бібліотеці безкоштовно надаються індекси УДК, індивідуальні та групові консультації щодо оформлення бібліографічних джерел, створення буктрейлерів тощо. Всі учасники освітнього процесу можуть безкоштовно користуватися єдиною картою читача, є вільний та безоплатний доступ до електронних ресурсів сайту бібліотеки.

7.3 Освітнє середовище є безпечним для життя і здоров'я здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою, та дає можливість задовольнити їхні потреби та інтереси

Освітнє середовище є безпечним для життя та здоров'я студентів, які навчаються за освітньою програмою. У зустрічах з експертною групою здобувачі освіти підтвердили задоволення їхніх потреб та інтересів.

7.4 Заклад вищої освіти забезпечує освітню, організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку здобувачів вищої освіти, що навчаються за освітньою програмою

В Академії працює підрозділ з питань запобігання та виявлення корупції, відділ міжнародних зв'язків та академічної мобільності, профком, соціально-психологічна служба, відділ сприяння працевлаштування випускників, вони покликані забезпечити організаційну, інформаційну, консультативну та соціальну підтримку, що було підтверджено здобувачами освіти.

7.5 Заклад вищої освіти створює достатні умови щодо реалізації права на освіту для осіб з особливими освітніми потребами, які навчаються за освітньою програмою

Працівники ЗВО докладають зусиль щодо створення комфортного освітнього та соціокультурного середовища для здобувачів, зокрема для осіб з особливими освітніми потребами обладнано спеціальний навчальний кабінет, пандуси, кнопки виклику та адаптовані вбиральні. На сайті у правому верхньому кутку розташовано значок у формі окуляра, який дає змогу персонально налаштувати шрифт, інтервал, вид тощо. Також можна обрати державну або міжнародну мову для користування сайтом, що зручно для іноземних студентів. Академія допомагає студентам адаптуватися в новому для них середовищі, це регламентується Положенням про супровід студентів з особливими освітніми потребами.

7.6 Наявні чіткі і зрозумілі політика та процедури вирішення конфліктних ситуацій (зокрема пов'язаних із сексуальними домаганнями, дискримінацією та/або корупцією тощо), які є доступними для всіх учасників освітнього процесу та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Задля запобігання конфліктних ситуацій ЗВО використовує інструкції щодо врегулювання конфліктних ситуацій в освітньому процесі, Кодекс безпечного освітнього середовища, Кодекс академічної доброчесності, у якому окреслено поняття академічної доброчесності, норми професійної етики та академічної доброчесності, а також відповідальність за порушення академічної доброчесності. В Академії працює підрозділ із запобігання та виявлення корупції. Крім того, для здобувачів створено телефон довіри.

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

8.1 Заклад вищої освіти послідовно дотримується визначених ним процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітньої програми

В Академії дотримуються процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП. На кафедральному сайті представлені ОП зі змінами упродовж 2017–2020 років. У ЗВО освітню програму переглядають кожен рік. До удосконалення ОП були залучені викладачі кафедри, представники студентського самоврядування, роботодавці. Щорічно здійснюється моніторинг ОП, де під час анкетування всі освітяни мають змогу висловити своє пропозиції. Роботодавці також мають можливість долучитися до процесу обговорення на сайті ЗВО.

8.2 Здобувачі вищої освіти безпосередньо та через органи студентського самоврядування залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери. Позиція здобувачів вищої освіти береться до уваги під час перегляду освітньої програми

Здобувачі вищої освіти залучені до щорічного перегляду ОП. За їхніми словами, на перегляд ОП вони можуть впливати через Вчену раду факультету та безпосередньо звертаючись на кафедру.

8.3 Роботодавці безпосередньо та/або через свої об'єднання залучені до процесу періодичного перегляду освітньої програми та інших процедур забезпечення її якості як партнери

Академія безпосередньо залучає роботодавців до перегляду ОП, що було підтверджено останніми під час Zoom конференції. На сайті підрозділу сприяння працевлаштування подана анкета для стейкхолдерів. На сайті кафедри оприлюднено Аналітичну довідку за результатами опитування роботодавців щодо якості підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності 035 Філологія. Анкетування роботодавців показало, що задоволеність студентами та ОП оцінюється на 100%, що засвідчено також листами-подяками.

8.4 Наявна практика збирання, аналізу та врахування інформації щодо кар'єрного шляху випускників освітньої програми

Практики збирання та врахування інформації щодо кар'єрного шляху ще немає, оскільки перший випуск за спеціальністю 035 Філологія відбудеться в 2021 році.

8.5 Система забезпечення якості закладу вищої освіти забезпечує вчасне реагування на виявлені недоліки в освітній програмі та/або освітній діяльності з реалізації освітньої програми

Забезпечення якості вищої освіти досягається Положенням про організацію освітнього процесу в Академії та Положенням про систему внутрішнього забезпечення вищої освіти. На Zoom конференції ЕГ виявила, що Підрозділ із забезпечення якості освіти працює за громадським дорученням і кожен з проректорів закріплений за певним факультетом. До цього підрозділу входять проректори, декани, навчальний відділ, юрисконсульт і практичний психолог. Хочемо звернути увагу на те, що названі особи можуть входити до Ради із забезпечення якості освіти як однієї з ланок внутрішнього забезпечення якості відповідно до своїх посадових обов'язків, проте в закладі освіти має діяти окремий підрозділ з чітко визначеними відповідними функціями та посадовими особами на постійних засадах задля забезпечення якісного та неупередженого моніторингу якості.

8.6 Результати зовнішнього забезпечення якості вищої освіти (зокрема зауваження та пропозиції, сформульовані під час попередніх акредитацій) беруться до уваги під час перегляду освітньої програми

ОП "Українська мова та література" акредитується вперше.

8.7 В академічній спільноті закладу вищої освіти сформована культура якості, що сприяє постійному розвитку освітньої програми та освітньої діяльності за цією програмою

В академічній спільноті чітко простежується сформована культура якості, яка сприяє постійному розвитку ОП та освітньої діяльності за цією програмою, про що переконливо зауважували під час інтерв'ювання всі учасники

освітнього процесу. Освітняни залучені до аналізу та вдосконалення ОП і зазначають якість освіти як інституційну мету.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рівень відповідності (експертна група)

Рівень В

Рівень відповідності (ГЕР)

Рівень В

Обґрунтування ГЕР

9.1 Визначені чіткі та зрозумілі правила і процедури, що регулюють права та обов'язки всіх учасників освітнього процесу, є доступними для них та яких послідовно дотримуються під час реалізації освітньої програми

Усі учасники освітнього процесу ознайомлені зі своїми правами та обов'язками. Документи, які регулюють освітній процес, знаходяться у відкритому доступі. На сайті ЗВО є розділ «Доступ до публічної інформації», у якому розміщені форми для подання інформаційного запиту юридичними, фізичними особами, громадськими об'єднаннями. На першому курсі студенти заповнюють «Договір про навчання», у якому виписані права та обов'язки сторін, але під час співбесіди студенти не змогли назвати основних положень, що свідчить про несвідоме заповнення документа. Серед слабких сторін варто назвати відсутність електронного розкладу на сайті університету під час проходження акредитації.

9.2 Заклад вищої освіти не пізніше ніж за місяць до затвердження освітньої програми або змін до неї оприлюднює на своєму офіційному вебсайті відповідний проєкт із метою отримання зауважень та пропозицій заінтересованих сторін

Академія вчасно оприлюднює на своєму офіційному веб-сайті проєкт ОП задля того, щоб отримати зауваження та пропозиції зацікавлених сторін.

9.3 Заклад вищої освіти своєчасно оприлюднює на своєму офіційному вебсайті точну та достовірну інформацію про освітню програму (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства

ЗВО своєчасно оприлюднює на сторінці кафедри у розділі «Програма Українська мова та література» точну та достовірну інформацію про ОП (включаючи її цілі, очікувані результати навчання та компоненти) в обсязі, достатньому для інформування відповідних заінтересованих сторін та суспільства.

Критерій 10. Навчання через дослідження

Рівень відповідності (експертна група)

не застосовується

Рівень відповідності (ГЕР)

не застосовується

Обґрунтування ГЕР

10.1 Зміст освітньо-наукової програми відповідає науковим інтересам аспірантів (ад'юнктів) і забезпечує їх повноцінну підготовку до дослідницької та викладацької діяльності в закладах вищої освіти за спеціальністю та/або галуззю

не застосовується

10.2 Наукова діяльність аспірантів (ад'юнктів) відповідає напрямку досліджень наукових керівників

не застосовується

10.3 Заклад вищої освіти організаційно та матеріально забезпечує в межах освітньо-наукової програми можливості для проведення й апробації результатів наукових досліджень відповідно до тематики аспірантів (ад'юнктів) (проведення регулярних конференцій, семінарів, колоквіумів, доступ до використання лабораторій, обладнання тощо)

не застосовується

10.4 Заклад вищої освіти забезпечує можливості для залучення аспірантів (ад'юнктів) до міжнародної академічної спільноти за спеціальністю, зокрема через виступи на конференціях, публікації, участь у спільних дослідницьких проєктах тощо

не застосовується

10.5 Наявна практика участі наукових керівників аспірантів у дослідницьких проєктах, результати яких регулярно публікуються та/або практично впроваджуються

не застосовується

10.6 Заклад вищої освіти забезпечує дотримання академічної доброчесності у професійній діяльності наукових керівників та аспірантів (ад'юнктів), зокрема вживає заходів для унеможливлення наукового керівництва особами, які вчинили порушення академічної доброчесності

не застосовується

3. Рекомендації з подальшого удосконалення освітньої програми

У цьому розділі на основі звіту експертної групи та висновків ГЕР резюмуються рекомендації стосовно подальшого удосконалення освітньої програми, включаючи пропозиції щодо усунення виявлених під час акредитації недоліків. Заповнення цих полів є обов'язковим у всіх випадках, коли ГЕР погодилася або визначила рівень відповідності критерію В, Е чи F.

Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми

Рекомендовано використовувати можливості online-співпраці із СЗОШ відповідно до ухвалених угод для удосконалення умов проходження літньої педагогічної практики в дитячому закладі оздоровлення та відпочинку під час карантинних обмежень.

Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми

Рекомендовано: 1) переглянути підхід до оформлення логічно-структурної схеми ОП, враховуючи взаємозв'язки ОК; гармонізувати викладання «Історії української літератури» та «Історії зарубіжної літератури» з метою увиразнення формування ФК 5 та досяжності ПРН 8, 13; 2) збалансувати ОК мовознавчого і літературознавчого спрямування з огляду на професійну кваліфікацію «Вчитель української мови та літератури», яку отримують здобувачі вищої освіти.

Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання

Рекомендовано реалізовувати на практиці процедури визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО під час академічної мобільності та в неформальній освіті, відповідно до розроблених та затверджених в університеті документів.

Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою

Рекомендовано: 1) налагодити систему створення, наповнення (надати доступ кожному НПП) та адміністрування ресурсу, необхідного для забезпечення доступу здобувачів освіти до навчальних матеріалів; 2) посилити роботу з інформування НПП та здобувачів освіти про грантові можливості та заохочення до участі у програмах міжнародного обміну.

Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна доброчесність

Рекомендовано активніше поширювати принципи академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти й НПП.

Критерій 6. Людські ресурси

Рекомендовано: 1) конкретизувати Порядок проведення конкурсного відбору пунктом про градацію претендентів відповідно до наданих документів, які засвідчують підвищення кваліфікації (стажування/сертифікати на освітніх платформах); включити до Порядку пункт про важливість позиції викладача в рейтингу Академії; 2) продовжити позитивну практику залучення приватних підприємців до реалізації ОП; 3) використовувати можливості дистанційної комунікації для проведення практики «Музейна комунікація»; 4) посилити роботу з написання наукових праць НПП та здобувачами вищої освіти, зокрема у виданнях, індексованих БД Scopus та Web of Science.

Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси

Рекомендовано: 1) проводити постійний моніторинг операційних систем з метою виявлення несправностей та вчасної їх ліквідації; 2) розглянути можливість використання однієї з платформ для надання і зберігання навчально-методичної інформації (наприклад, MOODLE, MS TEAMS).

Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми

Рекомендовано розглянути механізми повноцінного функціонування Підрозділу із забезпечення якості освіти з відповідними посадовими інструкціями.

Критерій 9. Прозорість та публічність

Рекомендовано використовувати доступні ресурси для запровадження електронного розкладу на сайті університету.

Критерій 10. Навчання через дослідження

не застосовується

4. Додатки

Відсутні

Шляхом підписання цього експертного висновку я підтверджую, що внесені до нього відомості про присутніх на засіданні ГЕР і результати голосування членів ГЕР є достовірними, а експертний висновок було схвалено на засіданні ГЕР так, як його викладено вище.

Документ підписаний кваліфікованим електронним підписом.

Головуючий на засіданні ГЕР

ЛИМАН ІГОР ІГОРЕВИЧ